

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA

MÁSODIK SZEKCIÓ

MONORY kontra ROMÁNIA és MAGYARORSZÁG

(71099/01 sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2005. április 5.

Ezen határozat az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésében foglalt körülmények beálltával válik véglegessé. Szerkesztői változtatás alá eshet.

A Monory kontra Magyarország ügyben,

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) Kamaraként tartott ülésén, melynek tagjai voltak:

J.-P. COSTA, *elnök*,
A.B. BAKA,
R. TÜRMEŒ,
C. BÎRSAN,
K. JUNGWIERT,
M. UGREKHELIDZE,
A. MULARONI, *bírák*,
és S. DOLLÉ, *a Szekció hivatalvezetôje*,

2004. február 17-én és 2005. március 15-én zárt ülésen tartott tanácskozás után;

Az utóbb említett idôpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy Románia és Magyarország ellen benyújtott kérelem (71099/01 sz.), amelyet az emberi jogok és alapvetô szabadságok védelméről szóló egyezmény (az "Egyezmény") 34. cikke alapján Monory György (a "kérelmezô") magyar állampolgár 2000. november 23-án terjesztett a Bíróság elé.

2. A kérelmezôt Farkas L. Budapesten praktizáló ügyvéd képviselte. A Magyar Kormányt Höltszl Lipót, az Igazságügyi Minisztérium helyettes államtitkára képviselte. A Román Kormányt (a "Kormány") Képviselői, B. Aurescu, majd R. Rizioiu képviselték.

3. A kérelmezô különösen azt állította, hogy miután felesége jogtalanul magával vitte gyermeküket, a román hatóságok nem tettek meg mindent a gyermek visszavitele, s a kérelmezô felügyeleti joga gyakorlásának biztosítása érdekében. A kérelmezô azt is állította, hogy nem állt rendelkezésére hatékony jogorvoslat, mivel az Egyezmény 8. és 13. cikkének megsértése miatt nem emelhetett panaszt romániai bíróságok előtt.

A kérelmezô Magyarország elleni panasza a házassági bontóper és a gyermekelhelyezéssel kapcsolatos eljárás hosszát érinti, amely állítása szerint megsértette az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését.

4. A kérelmet a Bíróság Második Szekciójára osztották (Bírósági szabályzat, 52. § 1. bek.). A Bírósági szabályzat 26. § 1. bekezdésének megfelelően e Szekción belül megalakult az ügyet elbíráló Kamara (Egyezmény 27. cikk, 1. bekezdés).

5. 2004. február 17-én hozott határozatával a Bíróság részben elfogadhatóvá nyilvánította a kérelmet.

6. A kérelmező és a Kormányok észrevételeket tettek az ügy érdemével kapcsolatban (Szabályzat 59. § 1. bek.). Miután a felekkel folytatott konzultációt követően a Kamara úgy határozott, hogy az ügy érdeméről nem szükséges tárgyalást tartani (Szabályzat 59. § 3. bek. vége), a felek írásban válaszoltak egymás észrevételeire.

7. 2001 november 1-jén a Bíróság megváltoztatta Szekcióinak összetételét (Szabályzat 25. § 1. bek.). Az ügyet az új összetételű Második Szekcióra osztották (Szabályzat 52. § 1. bek.).

A TÉNYEK

I. AZ ÜGY EGYEDI KÖRÜLMÉNYEI

8. A kérelmező 1946-ban született és Nagymaroson, Magyarországon él.

A. A kérelmező lányának jogellenes külföldre vitele és a Romániában indított bontóper

9. 1994-ben a kérelmező feleségül vette M.C.-t, aki román és magyar állampolgár. 1995. február 16-án megszületett lányuk, V. A szülők a magyar jognak megfelelően együttesen gyakoroltak felügyeleti jogot a gyermek felett. Nagymaroson éltek.

10. 1998 decemberében meglátogatták a feleség családját Romániában. A kérelmező visszatért Magyarországra, M.C. pedig Romániában maradt és megígérte, hogy 1999. január 30-án visszatér Magyarországra.

11. 1999. január 4-én M.C. házassági bontópert indított, továbbá a gyermek nála történő elhelyezését, és tartásdíj megítélését kérte a Szatmárnémeti Városi Bíróságtól. 1999. január 17-én telefonon értesítette a kérelmezőt arról, hogy Romániában kíván élni, s hogy nem engedi meg a kérelmezőnek, hogy V.-t Magyarországra vigye annak ellenére, hogy a kérelmező ekkor még férje volt, és együttesen gyakorolták a lányuk feletti felügyeleti jogot.

12. 2003. október 8-i határozatában a Szatmárnémeti Városi Bíróság a gyermeket az anyánál helyezte el, s a kérelmezőt tartásdíj fizetésére kötelezte. A bíróság láthatási jogot is biztosított a kérelmező számára. 2004. február 19-én a határozat jogerőre emelkedett.

B. A Hágai Egyezmény alapján a román bíróságok előtt lefolytatott eljárás

13. Időközben, 1999. január 20-án, a kérelmező lánya Magyarországra történő visszavitele iránti kérelmet terjesztett elő *A Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól* szóló, 1980. október 25-i *Hágai Egyezmény* 3. cikke alapján ("a Hágai Egyezmény"). A kérelmező a kérelmet a magyar Igazságügyi Minisztériumon ("a Magyar Minisztérium") keresztül a román Igazságügyi Minisztériumhoz ("a Román Minisztérium") nyújtotta be. A kérelmező azzal érvelt, hogy V. nemzetközi emberrablás áldozata lett, s a magyar családjogi törvény 72. § (1) bekezdése értelmében jogellenesen tartják Romániában.

14. A Román Minisztérium – mint a Hágai Egyezmény által létesített kötelezettségekért felelős Központi Hatóság – a kérelmező nevében eljárást indított a Szatmárnémeti Városi Bíróság előtt. 1999. június 8-án a Városi Bíróság megállapította, hogy a Hágai Egyezmény releváns cikkeit nem sértették meg, s elutasította a kérelmező kérelmét. A bíróság úgy találta, hogy mivel a kérelmező nem rendelkezett kizárólagos felügyeleti joggal lánya felett, a gyermek visszatartása nem volt jogellenes, ezért a Hágai Egyezmény 3. cikke nem alkalmazható az ügyre. A bíróság úgy vélte, hogy a gyermek visszavitele nagy kockázatot jelentene számára, mivel már integrálódott az anya által romániai tartózkodása során kialakított új környezetbe.

15. A kérelmező kérelmére a magyar Nagymarosi Gyámhatóság úgy nyilatkozott, hogy M.C. nem indította meg a magyar családjogi törvényben előírt, lányuk jogszerű elviteléhez és Romániában tartásához szükséges, megfelelő közigazgatási eljárást. A gyámhatóság azt javasolta, hogy a gyermeket az apánál helyezték el.

16. 1999. október 22-én a Szatmárnémeti Megyei Bíróság elutasította a kérelmező által az 1999. június 8-i határozat ellen előterjesztett fellebbezést. A bíróság emlékeztetett arra, hogy a kérelmező nem rendelkezett kizárólagos felügyeleti joggal lánya felett. Továbbá úgy vélte, hogy a gyermek visszavitele megfosztaná az anyát szülői jogainak gyakorlásától. Végül a megyei bíróság megállapította, hogy amíg a szülők házassága fennáll, addig a felügyeleti joggal kapcsolatos vitát az illetékes bíróság útján kell eldönteni.

17. A Román Minisztérium jogkérdésben fellebbezett a határozat ellen, azt állítva, hogy a megyei bíróság helytelenül értelmezte az alkalmazandó jogot és az ügy tényeit. A minisztérium emlékeztetett arra, hogy a Hágai Egyezmény értelmében a bíróságnak a magyar jogot kellett volna alkalmaznia, amely szerint a gyermek visszatartása az országhatáron kívül az apa beleegyezésének hiányában törvénytelen.

18. 2000. február 2-án a Nagyváradai Fellebbviteli Bíróság elutasította a fellebbezést. Emlékeztetett arra, hogy a magyar jog szerint a szülők közösen

gyakorolják a felügyeleti jogot. Ugyanakkor az adott családi viszonyok között normálisnak tekinthető, hogy a külföldön élő szülőknek nagyobb erőfeszítést kell tennie a jog gyakorlása érdekében. Továbbá, a bíróság úgy vélte, hogy a gyermek már integrálódott új környezetébe. Ezért a bíróság szerint a gyermek érdekét az szolgálja, ha az anyával marad.

C. Főleg magyar bíróságok előtt lefolytatott házassági bontóper, és gyermekelhelyezési per

19. Ezzel párhuzamosan, 1999. április 28-án a kérelmező gyermekelhelyezési pert indított a Váci Városi Bíróságon, V. nála történő elhelyezését kérve a bíróságtól. 1999. május 17-én a kérelmező a per soron kívüli tárgyalását kérte, és tanúk megidézését indítványozta.

20. 1999. május 21-én a bíróság a kérelmező keresetét az Igazságügyi Minisztériumon keresztül megküldte a Romániában lakó alperes részére.

21. 1999. augusztus 30-án a kérelmező lánya ideiglenes jelleggel nála történő elhelyezését kérte, egyidejűleg az anya felügyeleti jogának megszüntetését kezdeményezte.

22. 1999. szeptember 8-án a Bíróság tárgyalást tartott, a kérelmező ideiglenes intézkedés megtételére irányuló kérelmét elutasította, és a pert a Hágai Egyezmény alapján folyó eljárás jogerős befejezéséig felfüggesztette. A Városi Bíróság megjegyezte, hogy a romániai Szatmárnémeti Városi Bíróság előtt folyó bontópert korábban ugyanezen ok miatt függesztették fel. 1999. szeptember 16-án a kérelmező fellebbezett a határozat ellen.

23. 1999. szeptember 21-én a Pest Megyei Főügyészség a kérelmező pertársaként perbe belépett, és ellenjegyzéssel látta el a kérelmező szeptember 16-i, a Váci Városi Bíróság határozata ellen előterjesztett fellebbezését. 1999. szeptember 30-án a bíróság kézbesítette a kérelmezői és ügyészi fellebbezést az alperes részére, aki 1999. december 28-án kapta meg az iratokat.

24. 1999. október 29-én a kérelmező ideiglenes intézkedéssel a gyermek nála történő elhelyezését, az anya felügyeleti jogának megszüntetését, továbbá soron kívüli eljárás lefolytatását kérte a bíróságtól.

25. 2000. január 31-i újabb beadványában a kérelmező a gyermek ideiglenes elhelyezését kérte. Továbbá elfogultsági kifogást terjesztett elő a Városi Bíróság és az eljáró bírák ellen. 2000. február 21-én ismételten előterjesztette az elfogultsági kifogást.

26. 2000. február 29-én a Pest Megyei Bíróság helybenhagyta az ideiglenes intézkedést elutasító végzést, ugyanakkor a Városi Bíróságot a per tárgyalásának folytatására utasította. A határozatot a Magyar Minisztériumon keresztül 2000. május 29-én kapta kézhez az alperes.

27. 2000. május 19-én a Városi Bíróság környezettanulmányt rendelt el mindkét félnél annak érdekében, hogy életkörülményeiket megismerje. A

kérelmező otthonában 2000. június 8-án végezték el a környezettanulmányt. A végzést 2000. július 10-én kézbesítették az alperesnek, az alperes romániai otthonában elvégzendő környezettanulmány foganatosítását célzó releváns dokumentumokat pedig 2001. január 23-án küldték meg az Igazságügyi Minisztériumnak.

28. A kérelmező ismételt elfogultsági kifogásait a bíróság 2000. szeptember 27-én, október 26-án és 30-án, valamint december 11-én elutasította.

29. 2001. január 5-én a Városi Bíróság a gyermekelhelyezéssel kapcsolatos, valamint a 2000. július 3-án indított bontóperes eljárást egyesítette. Az egyesítésről 2001. március 1-én értesítette az alperest.

30. 2001. január 21-én a kérelmező újabb dokumentumokat küldött meg a bíróságnak, január 30-án pedig újabb tanúk beidézését kérte.

31. A kérelmező ideiglenes intézkedés iránti, 2001. január 31-én előterjesztett ismételt kérelmét a Városi Bíróság 2001. február 15-én elutasította.

32. 2001. június 6-án a Városi Bíróság tárgyalást tartott és négy tanút hallgatott meg. Az alperes nem jelent meg. A bíróság ezért felhívta az alperest, hogy a jegyzőkönyvben foglaltakra 15 napon belül terjessze elő nyilatkozatát, egyidejűleg kötelezte őt, hogy előkészítő iratot terjesszen elő a gyermek elhelyezésével kapcsolatos felperesi keresetre.

33. 2001. június 8-án egy Magyarországon praktizáló ügyvéd arról tájékoztatta a bíróságot, hogy az alperes képviselőre hatalmazta meg. 2001. július 2-án az alperes ellenkérelmet és bizonyítási indítványt terjesztett elő.

34. 2001. július 5-én és október 30-án a Magyar Minisztérium a Román Minisztériumtól tájékoztatást kért arra vonatkozóan, hogy az alperes otthonában el tudták-e végezni a környezettanulmányt. 2001. december 10-én kelt válaszában a Román Minisztérium közölte, hogy a releváns dokumentumok elvesztek.

35. 2001. november 7-én a Városi Bíróság tárgyalást tartott, amelyen egy tanút meghallgatott. Az alperes jogi képviselője tájékoztatta a bíróságot, hogy az alperes életkörülményeinek vizsgálatát célzó környezettanulmány elkészítése iránti kérelmet tévedésből az alperesnek kézbesítették. Ezért a Városi Bíróság az Igazságügyi Minisztériumon keresztül ismételten megküldte a kérelmet a Szatmárnémeti Bíróságnak.

36. 2001. november 8-án a Városi Bíróság elutasította a kérelmező kapcsolattartási jogának ideiglenes intézkedéssel történő szabályozását.

37. 2001. november 22-én és november 29-én a Városi Bíróság felhívta a kérelmezőt, hogy az általa tanúként meghallgatni kért két személy – akiket a bíróság nem tudott megidézni – lakcímét jelentse be a bíróságnak. Az ezt megelőző napon a kérelmező fellebbezett a 2001. november 8-i végzés ellen.

38. 2001. december 19-én a Városi Bíróság tárgyalást tartott és tanúkat hallgatott meg. Felhívta a feleket, hogy a házassági bontóper folytatására

irányuló szándékukat – amennyiben fenntartják – a 3 hónapos törvényi határidőn belül jelezzék.

39. Közben, 2001. november 14-én a Szatmárnémeti Városi Bíróság a Váci Városi Bíróság megkeresésére meghallgatott egy tanút. A jegyzőkönyvet 2001. december 3-án megküldték a Magyar Minisztériumnak, fordítása 2002. február 27-én készült el.

40. A kérelmező fellebbezése nyomán a Pest Megyei Bíróság hatályon kívül helyezte a 2001. november 8-i végzést, és új határozat meghozatalára kötelezte a Városi Bíróságot.

41. Miután a Magyar Minisztérium ismételten megküldte az elveszett dokumentumokat, 2002. február 13-án a romániai Szatmárnémeti Városi Bíróság elvégezte a kért környezettanulmányt. A tanulmány nyomán keletkezett dokumentumok fordítását a magyar Váci Városi Bíróság 2002. május 21-én kapta meg.

42. Közben, 2002. február 15-én, a Városi Bíróság szabályozta a kérelmező kapcsolattartását. A végzést a Megyei Bíróság 2002. április 2-án módosította.

43. 2002. március 26-án a Pest Megyei Bíróság a Váci Városi Bíróság kizárására vonatkozó ismételt kérelmezői indítványt elutasította, és ismételten alaptalan indítvány betérjesztése miatt 15 000 Ft pénzbírsággal sújtotta a kérelmezőt.

44. 2002. május 27-én a Városi Bíróság gyermekpszichológust rendelt ki. V. 2002. július 2-ra kitűzött vizsgálatát el kellett halasztani, mert az alperes nem tudott azon megjelenni, mivel az utazás költségeit nem tudta kifizetni.

45. 2002. július 16-án a Városi Bíróság elutasította a kérelmező 2002. július 4-i, ideiglenes intézkedés iránti kérelmét, amelyben annak elrendelését kérte a bíróságtól, hogy V. a nyári szünetet Magyarországon töltse.

46. A 2002. július 2-ára és november 11-ére, majd a 2003. január 13-ára és február 26-ára kitűzött vizsgálatokon az alperes és a gyermek nem jelent meg. 2002. december 4-én a Városi Bíróság 20 000 Ft pénzbírságot szabott ki az alperesre. 2003. január 22-én a bíróság figyelmeztette az alperest, hogy kötelessége megjelenni a vizsgálatokon. Egy későbbi időpontban a bíróság módosította a szakértő számára adott utasításokat, és elrendelte, hogy a szakértő határozza meg, melyik szülő alkalmasabb a gyermek felnevelésére. A kérelmezőt 2003. május 14-én vizsgálta meg a pszichológus.

47. 2003. június 26-án a szakértő előterjesztette szakvéleményét, melyben az anyát jelölte meg V. nevelésére alkalmasabbnak.

48. 2003. július 4-én a Városi Bíróság ideiglenes intézkedéssel szabályozta a kérelmező kapcsolattartását 2003 nyarára.

49. A Városi Bíróság 2003. szeptember 12-én és október 29-én tárgyalást tartott. Október 29-én hozott ítéletében kimondta a házasság felbontását, és megosztotta a házassági közös vagyont. A V. feletti felügyeleti jogot az alperesnek ítélte, s a kérelmezőt havi 10 000 Ft tartásdíj fizetésére kötelezte.

50. 2004. január 5-én a kérelmező fellebbezett az ítélet ellen. 15 nap múlva visszavonta fellebbezését. Ennek következtében 2004. január 21-én az ítélet jogerőssé vált.

II. RELEVÁNS HAZAI JOGSZABÁLYOK

51. A Gyermek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló Hági Egyezmény vonatkozó rendelkezései szerint:

3. Cikk

„A gyermek elvitele vagy elrejtése jogellenes, ha az

a) sérti az azon Szerződő Állam jogrendszere szerint egy személynek, egy intézménynek vagy bármilyen más szervnek - akár együttesen, akár külön-külön - juttatott felügyeleti jogot, amelyben a gyermeknek az elvitelét vagy elrejtését közvetlenül megelőzően a szokásos tartózkodási helye volt; és

b) ezeket a jogokat az elvitel vagy elrejtés időpontjában - együttesen vagy külön-külön - gyakorolták vagy azok gyakorlásában éppen az elvitel vagy elrejtés...”

5. Cikk

„Az Egyezmény alkalmazásában

a) a “felügyeleti jog” magában foglalja a gyermek személye feletti gondoskodás jogát, így különösen a jogosultságot a gyermek lakóhelyének meghatározására;...”

7. Cikk

„A gyermekek azonnali visszavitelének és az Egyezmény más céljai elérésének biztosítása végett a Központi Hatóságok együttműködnek egymással és támogatják az Államuk hatáskörrel bíró szervei közti együttműködést.

Így különösen - akár közvetlenül, akár bármiféle közvetítón keresztül - minden szükséges intézkedést megtesznek avégett, hogy

a) kiderítsék a jogellenesen elvitt vagy elrejtett gyermek tartózkodási helyét;

b) ideiglenes intézkedésekkel vagy azok kezdeményezésével megakadályozzák, hogy a gyermeket további ártalom vagy az érdekelt feleket további sérelem érje;

c) biztosítsák a gyermek önkéntes visszavitelét vagy az ügy békés elintézését;

d) szükség esetén információt cseréljenek a gyermek szociális hátteréről;

e) általános jellegű tájékoztatást nyújtsanak az Egyezmény alkalmazásával kapcsolatban saját Államuk jogáról;

f) a gyermek visszavitele érdekében bírói vagy államigazgatási eljárásokat kezdeményezzenek, vagy azokat megkönnyítsék, és - adott esetben - lépéseket tegyenek a láthatási jog tényleges gyakorlásának megszervezésére vagy biztosítására;

g) ha a körülmények úgy kívánják, jogi segítséget és tanácsot nyújtsanak, vagy az azzal való ellátást megkönnyítsék, beleértve jogi tanácsadó részvételét is;

h) megtegyék a gyermek biztonságos visszaviteléhez szükséges államigazgatási előkészületeket;

i) az Egyezmény alkalmazásával kapcsolatban folyamatosan tájékoztassák egymást, és - amennyire lehetséges - az Egyezmény alkalmazásának valamennyi akadályát megszüntessék.”

8. Cikk

„Az a személy, intézmény vagy más szerv, amely azt állítja, hogy a gyermeket a gyermek feletti felügyeleti jog megsértésével vitték vagy rejtették el, a gyermek visszavételének biztosításában való közreműködés iránt akár a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti, akár bármely más Szerződő Állam Központi Hatóságához fordulhat...”

10. Cikk

„Annak az Államnak a Központi Hatósága, ahol a gyermek van, a gyermek önkéntes visszavételének elérése érdekében minden szükséges intézkedést megtesz vagy azok megtételét kezdeményezi.”

11. Cikk

„A szerződő Államok igazságügyi vagy államigazgatási szervei késedelem nélkül járnak el a gyermekek visszavételével kapcsolatos eljárásokban.

Ha az érintett igazságügyi vagy államigazgatási szerv az eljárás megindításától számított hat héten belül nem hozott határozatot, a kérelmező vagy a megkeresett Állam Központi Hatósága - saját kezdeményezésére vagy a megkereső Állam Központi Hatóságának kérésére - a késedelem okáról nyilatkozatot kérhet. Ha a válasz a megkeresett Állam Központi Hatóságához érkezik, ez a hatóság a választ - az esettől függően - megkereső Állam Központi Hatóságához vagy a kérelmezőhöz továbbítja.”

18. Cikk

„E Fejezet rendelkezései nem korlátozzák az igazságügyi vagy államigazgatási szerv jogát arra, hogy a gyermek visszavételét bármikor elrendelje.”

52. A Gyermekek Jogellenes Külföldre Viteléről szóló 1980. évi Hágai Egyezményhez fűzött – Elisa Pérez-Vera által 1980-ban készített – Magyarázó Jelentés 68. bekezdése a következőképpen értelmezi az Egyezmény 3. Cikkét:

“Az első forrás, amelyre a 3. Cikk hivatkozik akkor, amikor kimondja, hogy a felügyeleti jogot a “jogrendszerből eredhet”, a jog. Ezért hangsúlyoznunk kell ezen Egyezmény egyik jellegzetességét, nevezetesen azt, hogy olyan felügyeleti jog védelmére alkalmazandó, amelyet felügyeleti joggal kapcsolatos bírósági határozatot megelőzően gyakoroltak. Ez fontos, hiszen a statisztikák szerint jelentős azon esetek száma, amikor a gyermeket a felügyeleti joggal kapcsolatos bírósági határozat meghozatala előtt viszik el. Továbbá, a gyermekétől megfosztott szülő ilyen körülmények között az Egyezmény keretén kívül gyakorlatilag képtelen visszaszerezni gyermekét, hacsak ezúttal ő nem folyadik erőszakhoz, ami azonban a gyermekre nézve mindig ártalmas aktus.”

Ugyanezen Jelentés 84. bekezdése a következő magyarázatot fűzi az 5. Cikkhez:

“...bár ebben a Cikkben nem esik szó a felügyeleti jog kizárólagos vagy együttes gyakorlásának lehetőségéről, ez a lehetőség nyilvánvalóan fennáll... A 3. Cikk általános értelme nem hagy kétséget afelől, hogy az Egyezmény a közös gyermekfelügyeleti jogot is védeni kívánja. Azt a kérdést, hogy a közös felügyeleti jog fennáll-e, minden esetben külön-külön, a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti jogszabályok fényében kell eldönteni.”

53. A magyar polgári perrendtartásról szóló törvény releváns rendelkezései kimondják:

2. §

“(1) A bíróságnak az a feladata, hogy – összhangban az 1. §-ban foglaltakkal – a feleknek a jogviták elbírálásához a perek tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát érvényesítse.”

3. §

“(1) A bíróságnak a feladata, hogy a jelen törvény céljának megfelelően az igazság kiderítésére törekedjék. A bíróság gondoskodik arról, hogy a felek a perben jogaikat helyesen gyakorolják és perbeli köteleességeiknek eleget tegyenek. A bíróság köteles a felet, ha nincs jogi képviselője perbeli jogairól és kötelezettségeiről szükséges tájékoztatással ellátni. A bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakoszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe.

(2) A bíróság hivatalból gondoskodik a pereknek az alapos tárgyalásáról és ésszerű időn belül történő befejezéséről.”

A JOG

I. A ROMÁNIA ELLENI PANASZOK

A. Az Egyezmény 8. cikkének állítólagos megsértése

54. A kérelmező panaszolta, hogy a román hatóságok – nevezetesen a bíróságok és az igazgatási szervek – nem biztosították lányának gyors visszavitelét azt követően, hogy felesége a kérelmező beleegyezése nélkül Romániában tartotta a gyermeket. Ilyen módon a hatóságok nem biztosították számára a lánya vonatkozásában őt megillető szülői jogokat, megsértve az Egyezmény 8. cikkét, amely biztosítja a családi élet tiszteletben tartásához fűződő jogot. A 8. cikk releváns része kimondja:

“1. Mindenkinek joga van arra, hogy ... családi életét ... tiszteletben tartsák.

2. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban ... mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.”

1. A bíróság előtt felvetett kérdés terjedelme

55. A Bíróság emlékeztet arra, hogy a felek beadványaira alapozott 2004. február 17-én kelt elfogadhatósági határozat a panasz vizsgálatát a gyermek Magyarországra történő visszavitelével kapcsolatos eljárásra korlátozta. A család közös tartózkodási helye Magyarországon volt. Észrevételeiben a kérelmező azt is fenntartotta, hogy célja a gyermek Magyarországra történő visszavitele volt. Ezért a kapcsolattartással vagy a láthatási joggal kapcsolatos eljárásra csak annyiban történt hivatkozás, amennyiben az szükséges volt a Kormány azon beadványainak vizsgálatához, amelyek azt tárták elő, hogy a kérelmező milyen egyéb lehetőségeket vehetett volna igénybe.

56. 2004. április 15-i kiegészítő észrevételeiben a kérelmező kiterjesztette panaszát, s előadta, hogy a romániai hatóságok megsértették kapcsolattartási és láthatási jogait azzal, hogy nem vitették vissza a gyermeket, s nem állították helyre a kérelmező szülői jogait. A bíróságok azáltal, hogy elutasították a gyermek visszavitelére irányuló kérelmet, arra kényszerítették a kérelmezőt, hogy két párhuzamos bontó-, illetve felügyeleti és tartási pert folytasson, egyet román, egyet pedig magyar bíróságok előtt. Ez a kérelmezőt megillető, a családi élet tiszteletben tartásához fűződő jog megsértéséhez vezetett, amennyiben a román bíróságok nem vették figyelembe a magyar bíróságok előtt folyó eljárást, s nem szabályozták a kérelmező számára kedvező módon a láthatást. Ebben

az összefüggésben kijelentette, hogy a román bíróságok által a 2004. február 19-i határozatban számára biztosított láthatási jog végrehajtása valószínűleg nehéznek bizonyult volna, ha érvényesíteni kívánta volna.

57. Következésképpen, az e cikkekre alapozott panasz érdemével kapcsolatos írásos észrevételeiben a kérelmező előterjesztette, hogy a láthatási jog kérdésére annyiban kívánta a Bíróság figyelmét felhívni, amennyiben az közvetlen következménye volt a román bíróságok előtt indított hágai eljárás eredményének. 2004. szeptember 22-i levelében emlékeztetett arra, hogy a Bíróság elé terjesztett eredeti kérelmében nem vethette fel a láthatási jog kérdését, mivel akkoriban az eljárás kizárólag a gyermek visszavitelére koncentrált.

58. A Román Kormány rámutatott arra, hogy a Hágai Egyezmény 21. cikke külön eljárást ír elő a kapcsolattartás megállapítására, amely eltér a gyermek visszavitelével kapcsolatos eljárástól. A kérelmező azonban nem indította meg az előbb említett eljárást. Továbbá, bár 2004. február 19-i határozatában a bíróság biztosította számára a láthatási jogot, a kérelmező nem bizonyította, hogy egyetlen lépést is tett volna e jog érvényesítése érdekében.

59. A Bíróság egyetért a Kormánnyal abban, hogy a kapcsolattartás tekintetében a kérelmező nem merített ki minden hatékony jogorvoslatot, mivel nem indította meg az előírt eljárást, s nem kísérelte meg a számára megítélt láthatási jog érvényesítését sem.

60. Ezért a Bíróság ezt a kérdést csak annyiban veszi figyelembe, amennyiben az a kérelmezőnek az Egyezmény 8. cikke alapján, a gyermek Magyarországra történő visszavitelének sikertelensége miatt előterjesztett panaszra szempontjából releváns. Ezért a Bíróság arra a panaszra korlátozza vizsgálatát, amelyet a 2004. február 17-i elfogadhatósági határozatban közölt és értékel.

2. A felek beadványai

a) A kérelmező

61. A kérelmező fenntartja, hogy a gyermek visszavitelére irányuló kérelmével foglalkozó román bíróságok határozatai, továbbá a Román Minisztériumnak a Hágai Egyezményre alapozott, a kérelmező kérelmére indított eljárásban képviselt álláspontja beavatkozást jelentett a kérelmező családi élet tiszteletben tartásához fűződő jogába. A hatóságok lehetetlenné tették számára, hogy gyermekét visszavitesse a család közös tartózkodási helyére, s hogy szülői jogait a magyar jogszabályokkal összhangban gyakorolhassa.

62. A kérelmező által 1999. január 20-án indított, és a bíróságok által 2000. február 2-án jogerősen befejezett eljárás túlságosan hosszú volt a per

típusához képest. Ez ellentmond a Hágai Egyezmény követelményének, amely szerint az ilyen ügyet gyorsan kell megoldani. Továbbá, ha a román bíróságok a Hágai Egyezmény előírásának megfelelően a magyar törvényt alkalmazták volna, akkor az Egyezményben foglaltaknak megfelelően elismerték volna a kérelmező felügyeleti jogát, és helyt adtak volna a gyermek visszavitele iránti kérelmének. A kérelmező azt a következtetést vonja le, hogy olyan hibák és hiányosságok merültek fel az eljárás során, amelyek a 8. cikk alapján számára biztosított jogok megsértését eredményezték.

b) A Kormány

63. A Kormány véleménye szerint nem történt beavatkozás a kérelmező számára biztosított, a családi élet tiszteletben tartásához fűződő jogba.

64. A hazai bíróságok által a Hágai Egyezmény alapján lefolytatott eljárásban meghozott jogerős határozatot megelőző időszakban az állami hatóságok eleget tettek az Egyezmény alapján rájuk háruló kötelezettségeknek, amelyek – a kérelmező kérésének megfelelően – a gyermek visszavitele iránti per megindítására, a kérelmező bíróság előtti képviselőtére, s a kérelmező számára kedvezőtlen bírósági határozatok elleni minden lehetséges fellebbezés előterjesztésére korlátozódtak.

65. Továbbá, az állami hatóságokra nem hárultak további kötelezettségek a Hágai Egyezmény alapján, mivel egyetlen bíróság sem biztosított a kérelmező számára kizárólagos felügyeleti jogot, vagy bármilyen többletjogot az anyával szemben. A jelen ügy ezért különbözik az *Ignaccolo-Zenide v. Romania* (no. 31679/96, ECHR 25 January 2000), *Maire v. Portugal* (no. 48206/99, 26 June 2003) és az *Iglesias Gil and A.U.I. v. Spain* (no. 56673/00, 29 April 2003) ügyektől, amelyekben a kérelmezők számára jogerős bírósági határozat biztosított ilyen jogokat.

66. A gyermek visszavitelével kapcsolatos eljárást és annak eredményét illetően a Kormány előterjeszti, hogy nem történt beavatkozás a kérelmezőt a 8. cikk alapján megillető jogokba, amennyiben a hazai bíróságok megállapították, hogy a gyermek elvitele a kérelmező felesége által nem volt "jogtalan" a Hágai Egyezmény értelmében. A hazai bíróságok – akik jobb helyzetben voltak a kérdés megvizsgálásához – a felek által felhozott minden érvet alaposan megvizsgáltak, s határozataikat a felügyeleti joggal kapcsolatos magyar jogi szabályozásra alapozták, amely azonos szülői jogokkal ruházza fel a kérelmezőt és feleségét.

A hazai bíróságok indoklása semmi olyat nem tartalmazott, ami döntésüket önkényessé tenné. A Kormány olyan esetekre támaszkodott, mint az *Olsson v. Sweden* ((No. 1), judgment of 24 March 1988, Series A no. 130, p. 32, § 68), a *Tiemann v. France and Germany* ((dec.), no. 47457/99 és 47458/99, ECHR 2000-IV), a *Hokkanen v. Finland* (judgment of 23 September 1994, Series A no. 299-A, p. 20, § 55) és a *Bronda v. Italy*

(judgment of 9 June 1998, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-IV, p. 1491, § 59) ügy.

67. A Kormány így fenntartja, hogy attól fogva, hogy a hazai bíróságok megállapították, hogy a gyermek elvitele nem volt jogtalan, a gyermek visszavitelére irányuló kérelem nem felelt meg a Hágai Egyezmény által támasztott feltételeknek, s a román hatóságokat attól fogva semmilyen kötelezettség nem terhelte a kérelmező irányában. A bíróságok a *Bíróság Guichard v. France* ((dec.), no. 56838/00, 2 September 2003) és *Paradis and others v. Germany* ((dec.), no. 4783/03, 15 May 2003) ügyekben hozott döntéseire támaszkodtak.

68. Amennyiben a Bíróság úgy találná, hogy a kérelmező jogaiba történt beavatkozás, úgy a Kormány fenntartja, hogy a beavatkozás az Egyezmény 8. cikke 2. bekezdésével összhangban állt. A hazai bíróságok a 100/1992 sz. törvénnyel a hazai jogrendszerbe épített Hágai Egyezmény rendelkezései fényében utasították el a kérelmező kérelmét. A bíróságok a gyermek legfőbb érdekét szem előtt tartva hozták meg határozataikat, amint azt mind a Hágai, mind pedig az Európai Egyezmény megkívánja.

3. A Bíróság értékelése

69. A Bíróság először megjegyzi, hogy a kérelmező és lánya közötti kapcsolat egyértelműen az Egyezmény 8. cikke alapján védett családi élet hatálya alá esik.

70. A Bíróság megismétli, hogy a családi élet alapvető fontosságú eleme, hogy a szülő és a gyermek kölcsönösen élvezhesse egymás társaságát, s az olyan hazai intézkedések, amelyek meggátolják ezt, beavatkozást jelentenek a 8. cikk által védett jogba (ld. többek között *Tiemann* (dec.) és fent említett *Bronda*, p. 1489, § 51).

A jelen ügyben a mérlegelés tárgyát képező események – amennyiben felvetik az alperes Állam felelősségét – egyértelműen beavatkozást jelentettek a kérelmező családi élet tiszteletben tartásához fűződő jogába, mivel korlátozták a kérelmezőt abban, hogy lánya társaságát élvezhesse.

71. A Bíróságnak így azt kell eldöntenie, hogy megsértették-e a kérelmező családi élet tiszteletben tartásához fűződő jogát.

72. Bár a 8. cikk alapvető célja, hogy védelmet nyújtson az egyén számára a hatóságok önkényes aktsaival szemben, a családi élet hatékony “tiszteletben tartása” pozitív kötelezettségeket is magában foglal. Az e rendelkezés alapján az Államra háruló pozitív és negatív kötelezettségek közötti határ nem határozható meg pontosan. Az alkalmazandó elvek azonban hasonlóak. Mindkét összefüggésben figyelemmel kell lenni arra a kényes egyensúlyra, amit meg kell találni az egyén és a közösség egészének versengő érdekei között, s az Állam mindkét összefüggésben élvez bizonyos mérlegelési jogkört (ld. fent említett *Ignaccolo-Zenide*, § 94; és *Iglesias Gil*

and A.U.I., § 48, és *Sylvester v. Austria*, no. 36812/97, 40104/98, § 51, 24 April 2003).

73. A 8. cikk által az Államra rótt pozitív kötelezettségek magukban foglalják a szülő és gyermeke újraegyesítésének biztosítását célzó intézkedések megtételét (dl. fent említett *Ignaccolo-Zenide*, § 94, és *Nuutinen v. Finland*, no. 32842/96, § 127, ECHR 2000-VIII). A Bíróság már értelmezte e pozitív kötelezettségeket a Hágai Egyezmény fényében, amelynek 7. cikke nem kimerítő felsorolást tartalmaz azon intézkedésekről – beleértve bírósági eljárás megindítását is – amelyeket az Államnak a gyermek gyors visszavitelének biztosítása érdekében meg kell tennie (ld. fent említett *Ignaccolo-Zenide* § 95). A jelen ügyben is ezt az értelmezést kell követni, mivel a szóban forgó időpontban Románia és Magyarország is a Hágai Egyezményben részes fél volt.

74. A Bíróság megjegyzi, hogy a Román Minisztérium mint a Hágai Egyezmény céljaira eljáró Központi Hatóság úgy döntött, hogy eljár a kérelmező gyermeke visszavitelét célzó kérelme nyomán. Ez azt mutatja, hogy a hatóságok úgy jártak el, mintha az elvitel törvénytelen lett volna.

75. A Bíróság emlékeztet arra, hogy a Hágai Egyezmény 13. cikke lehetővé teszi a Központi Hatóság számára, hogy elutasítsa a nyilvánvalóan megalapozatlan kérelmeket. A fent említett *Guichard* ügyben a Bíróság az ilyen határozatot az Egyezmény 8. cikkével összhangban állónak találta. A jelen ügyben azonban az állami hatóság nem utasította el a kérelmező kérelmét, s a Bíróság feltételezi, hogy az eljárás megindításával a hatóság elismerte az Egyezmény alapján rá háruló valamennyi kötelezettséget. A Bíróság ezért nem ért egyet a Kormány azon álláspontjával, hogy a Kormány feladata arra korlátozódott, hogy a hatáskörrel rendelkező bíróság előtt megindítsa a gyermek visszavitele iránti pert.

76. Továbbá, a Bíróság nem osztja a Kormány azon álláspontját, hogy a Hágai Egyezmény alapján nem hárult további kötelezettség az állami hatóságokra, mivel egyetlen bíróság sem ruházta fel a kérelmezőt kizárólagos szülői felelősséggel. A Bíróság emlékeztet arra, hogy a nem elvált szülők által gyakorolt közös felügyeleti jogot a Hágai Egyezmény 3. cikkének (b) pontja elismeri. Ezt támasztja alá a Hágai Egyezményhez fűzött Magyarázó Jelentés is (ld. fenti 52. bek.). Az Egyezmény semmi olyat nem tartalmaz, ami a házastársakat kizárná annak alkalmazásából. Továbbá, más európai Államok nemzeti bíróságai úgy értelmezték a Hágai Egyezményt, mint ami a bontó- és a felügyeleti joggal kapcsolatos per megindítását megelőzően alkalmazandó (ld., *inter alia*, fent említett *Sylvester*, §§ 13 és 16, és *Couderc v. Czech Republic* (dec.), no. 54429/00, 30 January 2001).

77. A jelen ügyben alkalmazandó magyar törvény a szülők közös felügyeleti jogát mondja ki. Ezért egyikük sem rendelkezik több szülői joggal lányuk felett (ld. fenti 9. bek.). A gyermek tartózkodási helyét illetően a magyar jog arra kötelezi az anyát, hogy szerezze be az apa vagy a

magyar gyámhatóság jóváhagyását a gyermek tartózkodási helyének megváltoztatásához (ld. fenti 15. bek.). Az iratokból kitűnik, hogy az anya nem tett eleget e kötelezettségének. Továbbá, a gyermeket formálisan csak 2003. október 8-án helyezték el az anyjánál Romániában (ld. fenti 12. bek.).

78. A Bíróság elismeri, hogy a jelen ügyet eltérően kell kezelni a fent említett *Ignaccolo-Zenide, Maire* és az *Iglesias Gil and A.U.I.* ügyektől, ahol a kérelmezők visszavitelt elrendelő végzéssel rendelkeztek, amelyet azonban az állami hatóságok nem hajtottak végre. Ennek a különbségnek azonban a jelen ügyben csekély hatása van a 8. cikkre alapozott kérdés tekintetében. Míg a korábbi esetekben a hatóságok eljárási kötelezettsége bírósági végzésen alapult, addig a jelen ügyben eljárási kötelezettségük az alkalmazandó magyar jogon és a Hágai Egyezmény 3. cikkén alapul.

79. Következésképpen, a román hatóságok kötelesek voltak eleget tenni a Hágai Egyezmény 7. cikkében foglalt kötelezettségeknek. Minden olyan ideiglenes intézkedést – beleértve a bíróságon kívüli intézkedéseket is – meg kellett volna tenniük, vagy azok megtételét kezdeményezniük kellett volna, amelyek segíthettek volna annak megakadályozásában, “hogy a gyermeket további ártalom, vagy az érdekelt feleket további sérelem érje.” A hatóságok azonban nem tettek ilyen intézkedést, tevékenységüket pusztán a kérelmező román bíróságok előtti képviselőjére korlátozták. A Bíróság ezért úgy gondolja, hogy a hatóságok nem tettek eleget teljes mértékben a Hágai Egyezmény 7. cikke alapján rájuk háruló kötelezettségeknek.

80. A Hágai Egyezménynek a magyar jog fényében adott, bíróságok általi értelmezését illetően meg kell jegyezni, hogy a bíróságok minden szinten kezdettől fogva elutasították a Hágai Egyezmény 3. cikkének alkalmazhatóságát. A bíróságok megállapították, hogy a magyar jog alapján a kérelmezőnek nincs joga a gyermek visszavitelére. Úgy tűnik azonban, hogy a gyermeket a magyar jog előírásainak megsértésével távolították el szokásos tartózkodási helyéről. Továbbá, a kérelmezőnek a törvényes helyzet visszaállítását célzó kísérlete a közös felügyeleti jog ellenére sikertelen maradt.

81. A Bíróság véleménye szerint a román bíróságok által adott értelmezés ellentmond a Hágai Egyezmény nyilvánvaló jelentésének, amely kitűnik annak szövegéből, a Magyarázó Jelentésből, és a bevett közös gyakorlatból (ld. fenti 76. bek.). Ez az értelmezés nagy mértékben megfosztja a 3. cikket – s ilyen módon magát a Hágai Egyezményt is – annak hasznos hatásától. Továbbá, mivel a nemzeti bíróságok az Európai Egyezmény 8. cikkét a Hágai Egyezmény fényében vizsgálták, az utóbbinak a bíróságok általi értelmezése gyengítette a 8. cikk garanciáit. Ilyen körülmények között a Bíróság úgy véli, hogy ez nem egyszerűen egy, a nemzeti jog – kizárólagosan a nemzeti hatóságok kompetenciájába tartozó – értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatos probléma, hanem annál több. A Bíróság arra a következtetésre jut, hogy a Hágai Egyezmény garanciáinak hazai bíróságok általi értelmezése az Európai Egyezmény 8. cikkének

megsértéséhez vezetett (ld. *mutatis mutandis* a fent említett *Iglesias Gil and A.U.I.*, § 61.).

82. Továbbá, a gyermekek szüleikkel történő újraegyesítésével kapcsolatos ügyekben az intézkedés megfelelő voltát végrehajtásának gyorsasága szempontjából is értékelni kell. Az ilyen ügyek sürgős kezelést igényelnek, mivel az időmúlás orvosolhatatlan következményekkel járhat a gyermekek és azon szülő kapcsolatában, aki nem él velük (ld. fent említett *Ignaccolo-Zenide*, § 102, és fent említett *Nuutinen*, § 110). Valójában a Hágai Egyezmény 11. cikke hathetes határidőt ír elő a szükséges döntés meghozatalára, amelynek elteltét követően a döntésre jogosult szervtől a késedelem okáról nyilatkozat kérhető. A jelen ügyben – annak elismerten sürgős volta ellenére – több mint tizenkét hónap telt el attól az időponttól fogva, hogy a kérelmező előterjesztette a gyermek visszavitele iránti kérelmet a jogerős ítélet meghozataláig. A Kormány azonban nem terjesztett elő kielégítő magyarázatot a késedelem okáról.

83. A Bíróság emlékeztet arra, hogy ilyen ügyekben a gyermek érdekei a legfontosabbak. Így a kérelmező lányának nyolc hónappal Magyarországról történt elvitelét követően indokolt lehetett a bíróságok azon megállapítása, hogy a gyermek alkalmazkodott új környezetéhez, s hogy a gyermek legfőbb érdeke azt kívánta, hogy anyjával Romániában maradjon, bár ottani elhelyezése tárgyában akkor még nem született jogerős határozat (ld. fenti 12. és 15. bek.). Azonban ahhoz, hogy a Bíróság elfogadja, hogy a releváns tények megváltozása kivételesen indokolhat egy ilyen határozatot, meg kell győződnie arról, hogy a változást nem az Állam aktusai vagy mulasztásai hozták-e létre (ld. *mutatis mutandis*, fent említett *Sylvester*, § 59).

84. Miután a Bíróság megállapította, hogy az az időtartam, amelyre a jelen ügyben a bíróságoknak szükségük volt ahhoz, hogy a jogerős határozatot meghozzák, nem felelt meg a helyzet sürgősségének, a Bíróság arra a következtetésre jut, hogy a gyermek körülményeiben bekövetkezett változást jelentős mértékben befolyásolta a hatóságok lassú reagálása.

85. A fenti 79., 81. és 84. bekezdésben ismertetett következtetései alapján – az alperes Államot az ügyben megillető mérlegelési jogkör ellenére – a Bíróság arra a következtetésre jut, hogy a román hatóságok nem tettek megfelelő és hatékony erőfeszítést annak érdekében, hogy segítséget nyújtsanak a kérelmezőnek, aki megpróbálta gyermekét visszavitetni azért, hogy szülői jogait gyakorolhassa. Következésképpen az Egyezmény 8. cikkét megsértették.

B. Az Egyezmény 13. Cikkének állítólagos megsértése

86. A kérelmező fenntartotta, hogy a román hatóságok az Egyezmény 13. cikkét megsértve nem biztosítottak számára hatékony jogorvoslatot a 8. cikk

alapján előterjesztett panasz tekintetében. Az Egyezmény 13. cikke kimondja:

“Bárkinek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.”

87. A Kormány előterjesztette, hogy a kérelmező gyermeke visszavitele iránti keresetét Romániában bírói szervek elé terjeszthette. A nemzeti bíróságok teljes hatáskörrel döntöttek az ügyben, s érdemben vizsgálták a kérelmező érveit. A Kormány emlékeztetett arra, hogy a 13. cikk nem kívánja meg az eljárás sikeres kimenetelét (ld. *mutatis mutandis*, *Lindberg v. Sweden* (dec.), no. 48198/99, 15 January 2004).

88. A fenti 85. bekezdésben foglalt következtetésre tekintettel azonban a Bíróság úgy találja, hogy erről a panaszról nem szükséges külön határoznia (ld. *mutatis mutandis*, *Pavletic v. Slovakia*, no. 39359/98, § 101, 22 June 2004).

II. AZ EGYEZMÉNY 6. CIKKE 1. BEKEZDÉSÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE MAGYARORSZÁG ÁLTAL

89. A kérelmező panaszolja, hogy ügyében a házassági bontóper és gyermek-elhelyezési per túllépte az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdése szerinti értelemben vett ésszerű időt. A 6. cikk 1. bekezdésének releváns része kimondja:

“Mindenkinek joga van arra, hogy...bíróság tisztességesen és ésszerű időn belül... hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában...”

90. A Kormány vitatta az állítást. Fenntartotta, hogy a vita nemzetközi jellege – nevezetesen a román hatóságok bevonása a felek életkörülményeinek vizsgálatába, a magyar és a román hatóságok közötti levelezés, továbbá a dokumentumok lefordítása – óhatatlanul lassította az eljárást.

A. A figyelembe veendő időszak

91. A Bíróság észrevételezi, hogy az eljárás 1999. április 28-án kezdődött és 2004. január 21-én fejeződött be. Ilyen módon csaknem négy évig és kilenc hónapig tartott. Bár az ideiglenes intézkedéseket a legtöbb esetben két bírósági szinten vizsgálták meg, az ügy érdeméről egy fokon határoztak.

2003. október 29. után azonban kizárólag a kérelmezőt terheli felelősség a további késedelem miatt, mivel fellebbezést nyújtott be, amit később visszavont.

B. Az eljárás hosszának ésszerű volta

92. A Bíróság emlékeztet arra, hogy az eljárás hosszának ésszerű voltát az eset egyedi körülményeinek fényében, a Bíróság esetjogában meghatározott kritériumok figyelembe vételével kell megítélni, különös tekintettel az eset bonyolultságára, a kérelmező és a releváns hatóságok magatartására és arra, hogy mi volt a per tétje a kérelmező számára (ld. többek között *Frydlender v. France* [GC], no. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII). Ez utóbbi elemet illetően, gyermekelhelyezési ügyekben a bíróságoknak különleges szorgalommal kell eljárniuk (*Laino v. Italy* [GC], no. 3158/96, § 18, ECHR 1999-I). A Bíróság már többször megállapította az Egyezmény 6. cikke 1. bekezdésének megsértését olyan ügyekben, amelyek a jelenlegihez hasonló kérdéseket vetettek fel (ld. fent említett *Frydlender*). Az előterjesztett anyagokat megvizsgálva a Bíróság megállapítja, hogy a Kormány nem terjesztett elő olyan tényt vagy érvet, amely arra bírná a Bíróságot, hogy a jelen ügyben eltérő következtetésre jusson. A kérdéssel kapcsolatos esetjogra tekintettel a Bíróság megállapítja, hogy a jelen ügyben az eljárás túlzottan hosszú volt, s nem felelt meg az “ésszerű idő” követelményének.

Ezért a 6. cikk 1. bekezdését megsértették.

III. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

93. Az Egyezmény 41. cikke kimondja:

“Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

1. Nem vagyoni kár Románia tekintetében

94. A kérelmező 80 000 eurót kért a Románia által elkövetett jogsértés következtében keletkezett nem vagyoni kárának megtérítéseként.

95. A Román Kormány fenntartotta, hogy a kérelmező által követelt összeg túlzott, s azt kérte a Bíróságtól, hogy a kérdéssel kapcsolatos esetjog fényében, méltányossági alapon határozza meg az összeget.

96. A Bíróság nem lát okot annak kétségbe vonására, hogy a kérelmező szenvedett amiatt, hogy gyermekét nem tudta visszavitetni, és hogy szülői jogait nem gyakorolhatta. A Bíróság úgy véli, hogy a jogsértés megállapítása önmagában nem nyújtana megfelelő igazságos elégtételt. A hasonló ügyekben megítélt összegekre figyelemmel (ld. a fent említett *Ignaccolo-Zenide*, §117; *Sylvester*, § 84; *Iglesias Gil and A.U.I.*, § 67, és *Maire*, § 82, továbbá *Sophia Gudrun Hansen v. Turkey*, no. 36141/97, § 115, 23 September 2003), és a 41. cikk által megkívánt méltányossági alapon ítélve a Bíróság 15.000 eurót ítél meg ilyen címen a kérelmező számára.

2. Nem vagyoni kár Magyarország tekintetében

97. A kérelmező 60 000 eurót kért nem vagyoni kára tekintetében Magyarországtól.

98. A Magyar Kormány túlzottnak találta a kérelmező követelését.

99. A Bíróság úgy véli, hogy a kérelmező nem vagyoni kárt szenvedett. Méltányossági alapon ítélve 3.000 eurót ítél meg számára ilyen címen.

B. Költségek és kiadások

100. A kérelmező 1 100 000 forintot (kb. 4 550 euró) kért a román és a magyar bíróságok előtt lefolytatott eljárások költségeinek és kiadásainak megtérítésére, továbbá 424 000 forintot (kb. 1 750 euró) követelt az ügyvédi díj megtérítéseként, amelyből 100 000 forint (kb. 415 euró) korábbi jogtanácsosának, Molnár L.-nek jár.

101. Mindkét Kormány egyetért azon jogi költségek és kiadások megtérítésében, amelyek bizonyíthatóan felmerültek az őket érintő eljárásokban, amennyiben azok ténylegesen és szükségszerűen felmerültek, s összegüket tekintve ésszerűek.

102. A Bírósági szabályzat 60. § 2. bekezdésének megfelelően – amelyre a Bíróság 2004. február 23-i levelében felhívta a kérelmező figyelmét – minden igényt részletezni kell, és a megfelelő kísérő dokumentumokkal együtt kell előterjeszteni. Ennek hiányában a Kamara részben vagy egészben elutasíthatja az igényt.

103. A kérelmező kísérő dokumentumok nélkül terjesztette elő igényét. Ezért a teljes követelést nem lehet megítélni. A Bíróság azonban elfogadja, hogy a kérelmezőnek voltak jogi költségei és kiadásai. Ezért ebben a tekintetben 1.000 euró megítélését tartja ésszerűnek (melyből 500 eurót fizet mindkét alperes Kormány).

C. Késedelmi kamat

104. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális hitelkamatán kell alapulnia, s ahhoz további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG EGYHANGÚLAG

1. *Megállapítja*, hogy Románia megsértette az Egyezmény 8. cikkét;
2. *Megállapítja*, hogy nem szükséges külön megvizsgálni, hogy Románia megsértette-e az Egyezmény 13. cikkét;
3. *Megállapítja*, hogy Magyarország megsértette az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését;
4. *Megállapítja*,
 - (a) hogy a Román Kormánynak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, a kérelmező nem vagyoni kára tekintetében 15 000 (tizenötezer) eurót, költségek és kiadások tekintetében pedig 500 (ötszáz) eurót, és az ezen összegeket terhelő adók összegét kell kifizetnie magyar forintra átszámítva, a kifizetési átváltási árfolyam alkalmazásával;
 - (b) hogy a Magyar Kormánynak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, a kérelmező nem vagyoni kára tekintetében 3 000 (háromezer) eurót, költségek és kiadások tekintetében pedig 500 (ötszáz) eurót és az ezen összegeket terhelő adók összegét kell kifizetnie magyar forintra átszámítva, a kifizetési átváltási árfolyam alkalmazásával;
 - (c) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a kifizetés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális kamatát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összeg után;
5. A kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos további követeléseit egyhangúlag *elutasítja*.

Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2005. április 5-én a Bíróság eljárási szabályzata 77. § 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

S. DOLLÉ
hivatalvezető

J.-P. COSTA
elnök